

1834. 6. Dezbr.

49ta lappa.

Jaunas sinnas.

No Pehterburgs. 26tas November-deenas waffarâ augsti zeenigs Keisers un Keiserene no Pruhfschu semmes spirgti un wesseli pahrnahze. Leelwirfts diwas deenas preeksch tam jau bija mahjâs. — No Berlihnes Keisers pats gan ihstent bi ja isbrauzis agrasti, ne kâ Keiserene, bet pa tahm mas deenahm, kamehr winna wehl pee raddeem kawejahs un lehnhtam us Rihgu dewahs, winsch ahtri jau bija brauzis us Pohlta semmi, tur 15tâ Now. bijis Warschawâ, apshehlodamees arri pahr teem nelaimigeem lautineem, kurreem tur ahrs-pilssehtâ bes winnu wainas preeksch trin gaddeem pa to dumpi mahjas bija nodeggufchas; winsch tur tuhromâ arri jau bija apraudsijis to jaunu, gluschi kâ zikkadelli usbuhwetu pilssehtu, kurreu brihscham fauz: Modlihn, brihscham: Jaun-Jurgeweske; un tã winsch jau labbu rinki bija brauzis, pirms us Kursemmes rohbescheem, paschâ Pehterburgs leelzellâ, ar Keisereni atkal fanahze un ar winnu kohpâ zaur Jels-gawu un Rihgu dewahs us mahjahm.

No Rihges. (4. Dezbr.) Zihschâ prahtâ mehsh sawâ preekschajâ lappâ irr ne ar puffplehstu wahrdinu tahs mehnes=aptumfchofchanas effam minnejusch, kas schodeen irr notikkufsi; jo gribbejam schoreis papreeksch paschi luhfoht, pirms jums stahstijam. — Bet klaufajtees, zil scho-riht' effam dabbujusch redseht. — Pulkstens bija 55 minutes us peezeem, tad zehlamees un gabjam pee lohgu, sinnadami, ka nu jau pehz kalendera wahrdeem mehnesim tuhlihn effoht ja-fahf drufzin pa mallu aptumfchotees; bet melesjam mehnesi pa wiffu debbesi un ne warrejam atrast; tapehz gluschi jau eedohmajam, woi laifam ne effoht krittis semmê jeb woi kalendera taifitajs muhs schoreis ne peewihlis. Bet ne; tik mahfoni, weens tumfchaks pahr ohtru, wiffahs winnam arween preekschâ un mums ne laide winnu apfattiht. 31 minuti us 7, kad aptumfchofchana wiffbrangaka buhtu bijufi redsama un mehsh jau bijam laufâ, mehnestinsch pa brihscheem palikke gan gaischaks, bet taf weetahm migla pawiffam ne aisgahje un beidsoht wehl usmahjahs kupli debbeschi. — Us preekschu, kad atkal kahda aptumfchofchana gaddifees un debbes buhs ffaidraks, ne kâ scho riht' bija, mehsh wairak jums stahstisim pahr tahdahm debbes-sihmehm.

Kâ jau pehrnâ gaddâ pa wiffu Widsemmi un Kursemmi no pirmas Utwen-

tes·fwehtdeenaz fahze Wahz³ basnizas turreht pehz teem jauneem basnizas·lik·fumeem, tàpatt scho gaddu irr notizzis ar wiffahm Latweefchu basnizahm.

Dee mums ne fenn no Sprantschu semmes irr atnahzis kohpmannis, Karpantje ar wahrdu; tas jau dauds jitteem kungeem, wiffwairaf muischneekem pa Widsemni un Kurfemmi, pa Jggaunu un Leifchu semmi irr dewis sinu, fa winsch taggad effoht mettees Rihgà un no jauna gadda tè eefahkschoht to sawadu andeleschanu, us fo winsch femifchki dewees. — Sawada winna andeleschana nu gan irr, bet, fà mums schkeet, wiffwairaf muhsu semmes lautineem par leelu labbumu isdohsees. Jo winsch uspirks wiffus zuhku farrus un spalwas, zif winnam ween peenessihs, aismakfahs winnus ar gattawu naudu un, leelu pulku fadabbujis, ar kuggeem fubtihs probjahm us zittahm semmehm. Wiffmihlat³ winnam tahdi farri irr, fas naw fajaukti: bet pehz katras zuhkas sawadà buntitè faseti. — Tad winsch par teem, fas zuhkai muggurà no galwas lihds astei un ja tee irr rohku garrumà un pawiffam balti, makfahs par mahrzinu lihds 90 kap. kappera; par teem atkal, fas pawiffam melni un tikpatt garrì, lihds 75 kap. un par wiffadeem jitteem farreem un spalwahm, fas woi raibi woi fajaukti, tik lih 60 kap. Sinnamz, tad winneem arri wajaga fauseem buht, jo flapji irr smaggakt un tadeht arri dauds lehtaki. — Ro tu nu gan dohma, fainneeks mihlajs? woi tew taggad ne usnahk schehlums, fa tu lihds schim no farweem zuhzineem tàpatt farrus fà spalwas woi effi noswillinajis, woi nomettis, woi Schihdeem prett pahri addatahm, deegeem, bantitehm un schahdeem tahdeem neekem ismihjis? Zif rublu tew taggad wairaf jau buhtu mazzinà, ja tu jau fenn tahdu kungu buhtu sinnajis, fas tew tik labbu naudu par taweem zuhku farreem dohd? — Woi naw teefs? Kad us preekschu tew atkal gaddisees, sawu zuhku kaut, tad farrus un spalwas glihti falikfi buntitè un, us Rihgu braukdams, tohs nemfi lihds, Karpantje·kunga kantohri usmeklesi un tur tohs pahrdohsi. Winna kantohris irr Pehterburges ahr·Rihgà, tumu pee ta leela platscha, palzei·meistera kunga mahjahm taifni pretti, eeksch Peil·kunga namma N. 135. — Rihges meefneeki pa leeleem pulkeem winnam jau peeness.

Mahn u tizzibas augli.

2.

Kad mahnu tizziba tahdus auglus ween nestu, fahdus muhsu pahrnowad neekam nesse, prohti labbus pehrenus un firdigu isfmeeschanu, tad par to gan nekaz nekaitetu, un ikkatram tohs warretu wehleht, kam firds us teem nessahs; bet deemschehl winnas augli naw wifs tahdi ween: brihscham winna newesselibu, brihscham paschu nahwi isdohd, un par laimi jaw ware turreht, ja tik zaur winnu firds netohp us wiffu muhschu ar leelu schehlumu un fubreem firds·ehsteem apgruhtinata, fà tai feeminai notikke, no furras taggad stahstifchu.

X Starp tahm nesskaitamahm kaitehm, fas behrneem paschà dsimschanà war pee·eet, ir tahda rohnahs, fa galwina, daudstreif tik no nemahzitas, aplamas wezz

mahtes (bahdmohderes) rôhkahm tà tohp spaidita un eewainota, fa gan no ahrenes neka newarr pasiht, bet ka eefschâ ta aistikta weeta fahf pumpt, un pehz tur tahds uhdens rohnahs un jo deenas jo krahjahs, kahds uhdens-sehrdfigeem laudim pasirdi un wehderâ. Pee schihs flimmibas, ko ahrstneeki uhdens-galwu (wahziffi: Wasserkopf) fauz, behrna galwina no ta uhdens, kas eefschâ, dikti aug un paleef neganti leela, un meefina dilst atkal, kâ jaw pee flimmneeka, tà fa tahds behrninsch itt sawadi isfkattahs un gandrihs pehz zilweka ne rahdahs. Kad nu wehl tahds nabbadsinsch, ja weenu ohtru gaddu peeteef, nekad gaischu un schiglu prahtu nerahda, tad gan no ta zekahs, ka bleenu-tizzigi laudis par schahdu flimmibu wissadas tumfchas dohmas turr, un ihpaschi falka: tahds behrninsch essu no tahdeem fehmeem, ko par swehtahm meitehm fauz, pahrmittohs. Kad behrni wehl naw kristiti un swezze nakti isdseest, tad swehtas meites nahfoht, to zilweku behrnu panemmohht un sawu tai weeta schuhpuli eeteefohht. — To gan warr saprast, ka mahtes, kam tahdi neeki eeteikti, dikti ugguni kawa, kamehr behrni wehl naw kristiti, un arr' lohti steidsahs behrnus kristitus dabbuht, ihpaschi, ja naw dauds pee rohkas, ko swezzes pirkt. — Bet nu falkait, kristigi prahta laudis! woi tahda buhschana gan labbi faetahs ar muhsu tizzibas swehtu buhschana? Jesus muhs mahza, Deewam garrâ un pateesibâ kalpoht; bet woi tas irr garrâ un pateesibâ kalpohts, kad tà darra? Sinnams labbi irr behrnu kristischanu ilgi ne wilzinahht, bet to pasteigt, zil warr; jo kristiba irr ta wissu-augstaka manta, ko wezzaki saweem behrneem warr pagahdaht, un zilweku, ihpaschi fihku behrninu dshwiba irr til nepastahwiga leeta, ka tu, ilgi gaididams ne warri sinnaht, woi taws behrninsch mas wehl swehtu kristibu dabbuhs, jeb woi tu pats winna kristischanu peedschwosi. Labbi arr' irr pee fihkeem behrnineem tumfchâs naktis swezzi dedsinahht, lai kohpejas un mahtes tohs gaischumâ labbaki un ahtraki warr apkohht; — bet woi tas prahts, woi tas gohds, no leekahm bailibahm swezzes dedsinahht? Woi ta irr Deewam patihkama kalposchana, jeb isturreschana pehz Jesus mahzibahm, kad tahdu tumfchu bleenu labbad kristibu pahrsheids? Ne, ne, us kuhmneekem, kas tahdâ prahtâ nahf, fihmejahs tee wahrdi, ko tas Kungs zaur to Praweeti Esaijasu (1, 12.) us tahdeem falka, kas ar bleeneem Deewa nammâ nahf: "Kad juhs nahkat mannâ preefschâ rahditees, kas irr scho no juhsu rohkahm praffijis? Râ juns buhs mannus pagalmus apmihdihht?" — Samannait jel to augstu buhschana muhsu Debbes-tehwa! Tâ kâ winsch us to Praweeti Jeremijasu falka (1, 5.): "Pirms es tewi mahtes meefâs padarriju, esmu es tewi pasinnis, un pirms tu no mahtes meefahm isnahzi, esmu es tewi swehtijis;" tà winsch arri ar mums wisseem irr darrijis, un ar muhsu behrnineem tapat darra. Winna rohkas tohs fataifa, kahdi tee wissapfahret irr; ar ahdu un meesu winsch tohs apgehrbj; ar fauleem un dshfshem winsch tohs falaisch; dshwibu un wesselibu winsch teem dohd, un winna usraudsischana tohs pasarga (Hjaba gr. 10, 8—12.). Râ tad nu winsch fehmeem waku dohtu, schohs paschus, kas nepeedsummufchi jaw winna behrni bijufchi, no winna rohkahm atraut? — Deews jaw wissus sawus raddijumus un tapehz arri tahdus

zilwekus, kas wissu sawu muhschu netohp kristiti, prohti Schidus, Turkus un Paganus tomehr usturr, pafarga un apgahda, kà pee winneem ifdeenas warram redseht, un kà arri pats Deewa wahrds apleezina, Dahwida dseesmâs 33, 13 un 14., fazzidams: "Das Kungs skattahs no debbesim un usluhko wiffus zilweka behrnus; winsch raugahs no sawa stipra krehsta us wisseem, kas wirs semmes dsihwo." No ta jaw gan ifkats warr saprast, ka ta irr negudra walloda, ja kas fakka: ka Deews tik muhsu nekristitus behrninus ween nepafarga, ja trahpahs, ka apfahrt teem tumfch paleef.

Zik dasch behrninsch naw zaur schahdu leeku tizzibu faaugstehts tappis, kad to tikkai dsimmuschu sikkâ laikâ kristiht wedde; zik dasch noflahpis, ko seewas par zeeti bij fatinnuschas; un — kà ar to wehl warr eet, to tē mahzifitees.

Zē dsihwo pahris laulatu kauschu, kurrus, winnu luhgschanas paklausidams, Debbesu-tehws ar jaun' peedsimmuschu behrninu bij apdahwinajis. Wifs bij labbi gahjis; behrninsch jaw neddelu wezs un lihds ar mahti spirgts. Jaw kristibas bij fataifitas un kuhmi saluhgti us swehtdeenu, kad mahte, swezzi eededsinajusi, swehtwaffarâ ar sawu behrninu apgullahs. — Ne wiffai ilgi bij gullejusi, kad us reisi faraudamees no meega usmohstahs, un raug! behrninsch gauschi brehz un swezze isdissufi. To redsoht firds winnai dikti no bailehm tappe pahrnemta. Nu, dohna, nu jaw swehtas meites klah, behrninu pahrmittoh! Zà winna islezz no gultas, israun behrnu no schuhpufa, un, wehl drebbedama no isbailehm, to leef pee kruhtim. Kad behrninsch bij atsihdees, mahte, swezzi apkohpufi, sawâ firdi apmeerinata, atkal apgullahs, jo ne no tahleenes winnai tas prahtâ ne nahze, ka ar sawu leeku bailibu un aplamu apkohpschenu behrninam gellu un paschai leelakus firds-ehstus buhschoht fataifijusi. Tomehr wehl nebija aismiggufi, kad masais oheru reisi un dauds jo gauschi ne pirmiht fahf brehkt. Nu to atkal isnemm, winnu fluffinacht, bet raug! aztinas winnam bij pahrgrohsitas, schandischi tà farauti, ka ne lauschohht warreja uslaust, un wiffi panti breefinigi tappe raustiti.

Zē nu frampis, tē nu flemue klah. Tehws gan ahri lezz fircam mugurâ, un dohdahs aulekôs us muischu pehz sahlehnu; mahte gan aukle sawu behrninu raudadama, un wiffadi mekle winnu apmeerinacht, bet ne winsch wairs puppu nehme, no ka atspirdsinaschanas weertâ jaw nahwes-sahles bij dsehris, ne arri tehwa apgahdaschana winnam ko lihdsaja, jo tas pahrnahkdams winnu tik mas wehl dsihwu atradde, un kad saule uslehze, tad tas nabbadsinsch, negantas mohkas pahrzeetis, sawas aztinas aisdarrija, kas gan mas labbuma pasaulé bij redsejuschas. — Tahdi irr mahnu tizzibas augki. —

H. E. R.

19tas mihklas usmiina: Schuhpulis.

Brihw drilleht. No juhrmallas-gabbernementu augstas waldischanas pusses:
Dr. E. E. Napiersky.